

Det er derfor ikke underligt og nærmest en selvfølgelighed, at også runerne blev brugt magisk som bindeled til gudernes gunst.

Postulatet er derfor ikke, om runerne blev brugt magisk eller hvorfor de blev brugt. Spørgsmålet er udelukkende hvordan

Nutidig magi

At mennesker over hele verdenen, i dag, tror på magi under den ene eller den anden form, er udenfor al tvivl.

D.d florerer Tarok kort, runekastning og et utal af andre magiske metoder til at spå om fremtiden, afdække fortiden eller påkalde ondt eller godt over en selv eller andre.

En del af denne magi er hel ny i sin opbygning og baggrund, men det meste har sin baggrund i tidligere tiders forestillinger, der er blevet ”udsat” for nutidige fortolkninger og udlægninger.

Fortolkninger og udlægninger – som jeg i det mindste – har svært ved at finde autentisk kildemateriale på. Det meste af denne nye runemagi, har ”sjovt nok”, i øvrigt sin base i Engelsk og især Amerikansk litteratur

Samtidig med, at vi ved, at mennesker d.d tror på magien, så ved vi også hvordan magien udføres d.d og der findes et utal af bøger som beskriver metoder og ritualier

Dette lille skrift vil imidlertid ikke beskæftige sig med den nutidige tro på magiske kræfter.

Magi indtil vikingetidens ophør

Lige så sikkert som det er, at mange mennesker tror på magien i dag, lige så sikkert er det, at mennesket også troede på magien i ældre tider. Hvordan magien udspillede sig ved vi derimod meget lidt om. Vi kan gætte, men vide det, kan vi ikke. De har ikke efterladt os noget skriftligt, der beviser det og alle der vidste noget om det er døde.

Der findes, nogle ganske enkelte beskrivelser. Et eksempel er romeren Tacitus (ca. 50-120 e.k) der beskriver hvordan de Germanske stammer brugte pinde hvorpå der var skrevet tegn. (da vi her taler om oplysninger fra omkring 50-100 e.k, er de omtalte tegn dog næppe runer) Disse blev kastet på jorden, hvorefter tegnene og deres indbyrdes placering blev brugt til at tolke fortid, fremtid eller nutiden

Runemagi

Al denne usikkerhed omgiver også spørgsmålet om, hvordan tidligere tiders mennesker opfattede runernes magi

Runer som magi, trækker jo ”rødder” helt fra runernes skabelse omkring år 50 eller før og op til nutiden

Er der en magi knyttet til runerne, en iboende kraft i runerne, må denne tilknytning derfor nødvendigvis findes fra starten.

Enhver senere tilknyttet magi, vil ganske naturligt være noget tilknyttet og ikke noget iboende

Dette lille skrift,s postulat er derfor, at en runemagi nødvendigvis må være knyttet til enten den ældre eller den yngre futhark. Det er ligeledes postulatet, at ”beviser” på runemagi skal findes i arkæologiske og tidlige, skriftlige kilder, hvis skabelsestidspunkt kan henføres til før år 1000, ligesom enhver tolkning og forklaring må findes med udgangspunkt i disse tidligere ”beviser” For dette lille skrift, vil kildemateriale fra middelalderen og fremefter derfor være udelukket

Runemagiens 2 ”ansigter”

Magi kan være tilknyttet runerne på 2 måder:

- Enten kan runerne have tilknyttet en iboende kraft, der gør runen i sig selv magisk, hvilket givet det udsagn som en runeskrift beskriver, en magisk kraft. Som eksempler på dette nævner nogle forskere indskrifter med 3 x fff efter hinanden, ord som Alu, andre uforståelige indskrifter og evt. ”jeg formen” i sig selv. ”Jeg lægast ristede disse runer”
- Eller også, at det er det skriftlige udsagn i sig selv, der er magisk. Hvis dette er rigtigt er det underordnet, om det er skrevet med runer eller et andet sprog. Denne brug af runer, som besværgelser, findes der flere af på runesten m.v. F.eks. også i en Norsk fjord, hvor der ved indsejlingen med runer var ristet ”vig bort Harald”

Som tidligere skrevet, er jeg amatør med stort ✚ og det kan sagtens være dette forhold der gør, at jeg kun har fundet meget lidt der reelt, autentisk fortæller om runemagi. Med autentisk mener jeg i øvrigt arkæologiske og eller tidsrelaterede skriftlige beviser fra før ca. år 1000 og kristendommens indførelse

Når vi taler om runemagi med udgangspunkt i tiden op til år 1000, taler vi om den ældre og den yngre furhark – vikingerunerne. Det er til disse futharks der er knyttet autentiske kilder. Herom senere

Dette gælder således også de så kendte rune brikker der bruges til at spå med.

Det nærmeste man i den retning kommer noget autentisk, er fra romeren Tacitus (ca. 50-120 e.k) Han beskriver hvordan de Germanske stammer brugte pinde hvorpå der var skrevet tegn. (da vi her taler om oplysninger fra omkring 50-100 e.k, er de omtalte tegn dog næppe runer) Disse blev kastet på jorden, hvorefter tegnene og deres indbyrdes placering blev brugt til at tolke fortid, fremtid eller nutiden.

I Danmark er der fundet 2 grave fra omkring 100 e.k - Blidegn og Maglehøj gravene. Her er der fundet pinde/stave som menes at være sådanne magiske. I sandheden interesse skal det dog siges, at fundene var i så dårlig tilstand, at man ikke har kunne påvise tegn på dem og udlægningen er derfor ren ”ønsketænkning”

Problemstillingen her er den samme som i næsten alle andre forsøg på at udrede gammel magi. Vi ved den var der, men vi ved intet om hvad den var eller hvad den betød eller om hvordan man tolkede. Den gamle pindekastning fra de germanske stammer kan teoretisk have udviklet sig til runekastningen, men der er som sagt intet autentisk skriftligt eller arkæologisk bevis for det

En overordnet problemstilling

Det store spørgsmål er, som tidligere skrevet, ikke et spørgsmål OM runerne blev brugt magisk. Det gjorde de beviseligt. Både beskrevet og i fund af forskellige indskrifter på runesten m.v.

Spørgsmålet er mere:

- a. Om runerne i sig selv, fordi de er runer, har en indbygget, iboende magisk kraft som de formidler bare ved at være runer. Uanset hvad de i øvrigt beskriver som skrifttegn

- b. Eller om magien udelukkende er baseret på de udsagn som runeindskriften gav udtryk for. Hvilket ville sige, at der intet magisk er ved runerne i sig selv. De er ikke andet end et skriftsprog

Spørgsmålet har været og er genstand for store diskussioner. Diskussionerne har været ført ud fra både den viden vi har via runestene og andre runeindskrifter og via de oplysninger vi har i alle de gamle skrifter.

Kilder til runemagi

Der er 2 kilder til vores viden om runernes magi

- Fundne arkæologiske beviser via runestene og andre runeindskrifter
- Beskrivelser af runemagi og gjaldresange m.v fra vores gamle skrifter.

Arkæologiske beviser

Der er arkæologiske fund af begge typer runer. Det skal dog siges, at de eksempler, der er på runer som tolkes som magiske runer er få og meget omdiskuterede

Runer med iboende magiske kræfter.

Der er fundet en del runestene og brakteater hvor runeindskrifterne i sig selv ingen mening giver.

Nogle kan affærdiges med, at det var folk der ikke kendte runerne, der skrev dem, andre kan affærdiges med, at det er fordi forskerne ikke er dygtige nok endnu

Andre er brugt så ofte og af forskellige runeristere, at de kun kan være udført bevidst og kun kan forklares med en ukendt – måske - magisk betydning. Alternativt er de udtryk for nogle symboler, nogle anonyme, hvis forklaring og oprindelse er gået tabt og som derfor ikke kan tolkes

Runer med ordene alu, salusalu og luwatuwa, auja, laþu, laukaR, alene, omvendt og i forskellige sammenhænge med andre bogstaver, er de mest forekommende. Ingen af dem er tolket fuldt tilfredsstillende, men alle forekommer så ofte, at de som tidligere skrevet, kun kan være bevidste udtryk

Finn rasmussen – side 23. Ordet ALU er afledt af AL der betyder "beskyttet af guderne" Det gotiske ord ALHS betyder tempel. På amuletter, guldbrakteater står der ofte runerne ALU, der må oversættes med "jeg sørger for gudernes beskyttelse"

På en norsk runesten fra Elgesom står der kun ordet ALU skrevet med det ældre runealfabet

Andre rune/sprogforskere mener, at Alu betyder øl, og at grunden til at det nævnes så mange steder er, at øl optrådte som en fast bestanddel ved hellige gerninger / ofringer

Brakteat fra Djupbrunn i Sverige (G 205) fra ca. 5. århundrede, bærer bl.a. runeteksten **Alu** sammen med et stiliseret billede af et mandshoved, en hest og et svastika; et motiv der kendes fra flere brakteater.

Det 3 delte er en af de mest udbredte dekorationer i europa. Som 3 linier, 3 delt gudinde, som 3 fløjet knude, som triskele. Kan betyde meget, men Finn R argumenterer for at det hentyder til menneskets skæbne som den bliver bestemt ved fødslen af de 3 tråde som svarer til de 3 blodårer der er i navnestrengen

Spørgsmålet om det ovenfor nævnte 3 delte, kan måske henføres til andre runesammensætninger som f.eks. aaaaaaazzznnn-b- muttt eller fff (ihukommende, at det er en runeregul, at runer ikke gentages efter hinanden når de benyttes som skriftsprog)

Iflg. Anders Bæksted år1952, Målruner og trolldruner, Side 25, Runeindskrift fra Gummarp / blekinge: "Hårdulf satte 3 stave FFF"., kan de 3 gentagne FFF tolkes på 2 måder:

A som runemesterens magiske værn af mindestenen

B. som begrebsruner der her skal påkalde rigdom da F står for kvæg som synonymt står for rigdom

Runer, hvor magien er indholdet i den tekst der blev skrevet med runer.

Der er mange runestene, hvor det var den mening, der blev udtrykt, der var magisk og ikke fordi, det var skrevet med runer

Blandt mange eksempel er f.eks. den indskrift ved indsejlingen til en Norsk fjord der sagde "VIG BORT HARALD" et andet er Bjørketorp stenen

The Björketorp Runestone reads: "I have concealed the secret of mighty runes here, powerful runes. The one who breaks this monument shall forever be plagued by wrath. Deceitful death shall strike him. I foresee destruction."

Konklusion på arkæologiske beviser

På trods af, at det er få og usikre beviser, kan vi ikke afvise, at der blev troet på runernes magi og vi kan heller ikke afvise at der blev troet på, at runerne havde en indbygget kraft der gav dem magisk værdi bare ved at være runer. Indtil de uafkodede indskrifter på brakteater og runesten bliver endeligt afkodet, må vi ud fra de arkæologiske kilder også konkludere, at runer optræder med begge former for magisk indhold.

Et indhold, hvor runerne enkeltvis eller sammensat, menes at give udtryk for en indre mening ved runen eller runerækken. En iboende kraft i runen, der videregives bare ved runens tilstedeværelse og et indhold hvor magien skabes, via den ordsætning som runerne giver udtryk for. Hvor runen i sig selv kun er et skriftsprog

Viden fra vores gamle skrifter

Den viden vi har om runemagi fra runeindskrifterne på stene, brakteater og runestave m.v er som sagt meget lille.

Den viden vi har fra de gamle skrifter er til gengæld så meget større og sætter runerne ind i et helt mytologisk univers, der starter med runernes skabelse

Så lad os starte med, at se hvad vores overleverede skrifter siger om runerne

Runer mytologisk

Magiske runers formål er, at påvirke hvad der vil ske i fremtiden. At hindre noget eller at sikre noget andet.

Alene dette knytter dem til skæbnebegrebet. For at kunne spå om fremtiden, må du kende fortiden og være i stand til at forstå og fortolke nutiden.

Via fortid og nutid kommer fremtid og dermed er runerne knyttet til Nornerne Urd, Verdane og Skuld.

Nornerne er jætte fødte og eksisterede før vores guder blev skabt.

Som Vølven fortæller, rister de runer, hvorfor runer også eksisterede før gudernes skabelse

I Vølvens spådom siger vølven:

Asken ser jeg stande
 Yggsadril den hedder
 Højt dens stamme knejser
 Som med dyng bestænkes
 Derfra kommer duggen
 Som i dale falder
 Altid frisk den grønnes
 Over Urdes brønd
 Men fra salen under
 Asketræets rødder
 Kommer trende møer
 Mange ting de ved
 Urd den ene kaldes
 Verdane den anden
De på tavler risted
 Skuld den tredje hed
 De gav verden love
 Menneskenes skæbne
 Satte de og kaldte
 Slægterne til liv

Når der her tales om, at Urd og Verdane på "tavler rister", refereres der til runer. Her er det fortid og nutid der bliver ristet runer om for at vide om fremtid.

Vi ved fra skrifterne (en af udlægningerne), at nornerne repræsenterede fortid, nutid og fremtid. Hermed er der en forbindelse mellem Urd,s brønd, skæbnebegrebet, runerne, evnen til at skabe skæbnens forløb samt en forbindelse til runevisdommen, som Odin fik kendskab til, da han ofrede sig selv – til sig selv - i Yggdrasil

. 138

Jeg véd, at jeg hang
i Vind på Træet
hele ni Nætter,
såret af Spyd,
skænket til Odin,
selv til mig selv,
oppe i Træet,
hvorom ingen véd,
af hvad Rod det sig rejser

139

Ej Brød de mig rakte
ej Horn de mig bød
Nedad jeg spejded
og Runer jeg nemmed
råbende jeg nemmed
så faldt jeg ned.

Runemagiens farlighed

I vore gamle skrifter er der mange beskrivelser af, at det ikke var alle der var kompetente til at skrive runer og farligheden ved at uvidende udførte runemagi

I "den Højes sang" – den ældre Edda siger Odin:

Ved du hvordan du skal riste
Ved du hvordan du skal råde
Ved du hvordan du skal male
Ved du hvordan du skal spørge
Ved du hvordan du skal bede
Ved du hvordan du skal blote
Hvordan dit offer skal bæres frem

Hellere ej bede end blote for meget
Hellere ej ofre en ofre for meget
Så ristede Thund (Odin) før folk var i verdenen
Der stod han op, da han kom tilbage

I det andet kvad om Atle, siger Gudrun:

"kun få er i runer kyndige"

Fra Eigil saga

Runer man skal ej riste
kan ret man ej dem tyde.
Mørke Runer mangel
Mands Forstand har vildet.

I de glatte Gælder
 ti Gaadetegn jeg skued.
 De har kostet Kvinden
 Kvide lange Tider.

Det var da han fandt forkerte runer ristet på et fiskeben som en nabo karl havde lagt under kvindens pude. Derpå ristede han andre Runer, og lagde dem under hendes Hovedpude og kvinden blev rask.

Alt peger hen imod, at der både var få, der havde den fornødne indsigt og at det krævede noget særligt at kunne – ikke skrive runer, for det kunne, gjorde eller forsøgte ”mange” – men tolke og bruge dem som forbindelsesled mellem mennesker, de højere magter og handlinger.

En sådan viden var et spørgsmål om runeskriverens personlige viden og evne til at tolke fortid, nutid og fremtid og oversætte den til en brugbar runemagi, til en brugbar, sandsynlig vision

Yderligere forhold omkring magiske runer

Uanset om runernes magi lå i ”udsagnet”, det skrevne eller de var en iboende kraft i selve runen, måtte den magiske kraft nødvendigvis ”frigøres og målrettes”. Dette er indlysende.

Hvis der ikke var et sådant ”krav” om frigørelse og målretning af kraften, ville alle almindelige beskeder og indskrifter jo være magiske.

Runemagiens treenighed er derfor det formulerede ønske kombineret med sejd og gjaldresange som frigav og målrettede

- At Sejde var primært en ”beskæftigelse” for kvinder. Selvom Odin og andre mænd også sejdede, blev det regnet for lidt odiøst for en mand at beskæftige sig med. Det var vølverne, diserne, vanerne og andre der sejdede.

At sejde betød, at man på den ene eller den anden måde satte sig i trance. Under denne trance kunne man komme i forbindelse med de højere magter, foretage rejser ud i altet og foretage rejser i tid om rum.

Hvordan denne trance blev opnået er der ingen præcis viden om. Det kunne være selvsuggetion, indtagelse af euforiserende urter eller andre metoder

- At gjaldre betød, at man sang eller fremsagde digte / remser der havde et magisk indhold. At gjaldre kunne være en selvstændig magi, men blev også brugt på den måde, at mens en sejdede, ”sad ude”, var i trance, så gjaldrede en anden imens

Vores gamle skrifter fortæller om mange forskellige gjaldresange, men desværre er der ikke overleveret nogen konkrete tekster til dem

Gjaldresange i de gamle skrifter

I den Højes tale fortællers der om de gjaldresange der er – uden dog at fortælle om et konkret indhold i nogen sang

En gjaldresang hedder ”Hjælp . - Den hjælper mod kiv og nag og mod tunge sorger

En anden behøves for lægekunsten at forstå

En tredje binder fjendes hænder og døver sværdets æg og list

En fjerde løsner lænker som fjenden har lagt på en
 En femte standser en pil der er på vej mod en
 En sjette vender onde ønsker mod fjenden selv.
 En syvende begrænser indebrænding så folk og fæ reddes
 En ottende bringer råd og bod til had mellem kongesønner
 En niende stilner havet og vinden så skibet reddes
 En tiende får hekse til at tabe deres ham og søge hjemad
 En elvte beskytter venner i kamp
 En tolvte får hængt mand til at tale
 En trettende har den evne, at kastes der vand på høvdingesøn, beskyttes han i kamp
 En fjortende vinder møen

En så lang opremsning kan lede tanken hen på, at der er eller kan være gjaldresange for alt i tilværelsen og at det er den enkelte volve eller gode der selv skaber dem. Ganske som med de forskellige runetyper
 Opremsningen skal i så tilfælde kun forstås som eksempler

Om at frigøre / målrette

For at "frigøre" og "målrette" runernes kraft benyttede vølverne, goderne og andre runeristere sikkert en kombination af flere ting
 En stor viden om fortidens hændelser og nutidens situation. Disse 2 videns felter gav mulighed for at spå om fremtiden
 En viden om den religiøse verden og hvem der kunne eller skulle påkaldes i de enkelte tilfælde
 En viden om runerne. Her både hvordan man rent faktisk skrev med runer og en viden om hvilke latente, iboende kræfter den enkelte rune eller den enkelte sammenstilling af runer havde

Man må formode, at hele denne viden var "indforstået" "børnelærdom" og lærdomme der gik i "arv". Da meget på den måde sikkert blev opfattet som selvfølgheder, er meget sikkert ikke skrevet ned eller videreført

Vi efterkommerne har ikke denne sproglige arv og må henholde os til de skrifter og fortællinger der kan fortælle os noget om runerne og deres "indhold".

Forskellige runetyper

I de forskellige gamle skrifter fortælles der om de forskellige rune typer. Vi får her fortalt om en lang række "runetyper", der hver for sig tjener forskellige magiske formål.

Hvad vi ikke får noget at vide om er, hvorvidt der hentydes til enkeltstående runer med en indbygget mening og kraft som f.eks. eller om der hentydes til nogle, for os, ukendte meningsgivende magiske sætninger modsvarende til de der findes på nogle runestene

Min personlige tolkning af problemstillingen er:

At de nævnte runetyper kun er eksempler på mulige typer. Der kan således være mange andre der kan dække alle tilværelsens aspekter

At der hentydes til magiske meningsgivende sætninger, hvis indhold varierer fra person til person og fra problemstilling til problemstilling. Der findes altså ingen faste formularer

- I kvadet om Rig: - At Jarlesønnen kunne fortids og fremtids runer
- Andet kvad om Helge Hundingsbane - At Sigruds søn, med stærke, dunkle runer (runer der skjuler indholdet) fortalte om kampens udfald. måske med binderuner)
- At Odin har ristet: - Stridens runer
- I sangen om Sigrdrifa: Giver hun Sigurd en drik med kraft og hæder. Fuld af runer, sange.
 - Gode gjaldre og gammenruner
 - Sejrsruner må han have. De skal ristes på klingens og på skæftet og runen ↑ siges 2 gange. Snildhed i kampen
 - Drikkeruner må Siugurd kende hvis han ikke skal svigtes af en andens hustru. De skal ristes på hornet og håndens bagside.
 - Runen Naud † Naudr skal ristes på neglen
 - Bjærgeruner – lindrings runer må han kende om han kvinder i barselsnød vil hjælpe. Lægekunst
 - Brændingsruner må han kende hvis han vil bjerge skibet i de vilde bølger. De skal ristes på stævnen, og på rorets blad. Sømandsdygtighed
 - Lægeruner - lindringsruner skal han kende om han vil være læge og kunne se på sår. Ristes skal de på bark og grene på træer der bøjer mod øst
 - Tvisteruner skal han kunne hvis han vil hindre hævn for den hån han udsætter andre for. Dem skal han sno , knytte og flette sammen omkring det ting hvor retten er sat
 - Ankeruner skal han kende om han vil være vis. Det er Odin selv der har udtænkt og ristet dem med væsken der dryppede fra Heddrøpnes pande og Høddrofnes horn (Mimer)
 - Ølruner- et indtagende væsen overfor kvinder
 - Målruner retskyndighed til ting
 - Huruner Kløgt og snille i livets færd

Runernes særegenhed

For egen "regning" mener jeg, at runerne, grundet deres særegenhed, er det skriftsprog der rummer de fleste forudsætninger for at have en iboende magisk kraft, en iboende magisk betydning

Det særegne ved runerne, i modsætning til andre skriftsprog er som tidligere skrevet, at runerne har 3 betydninger.

- Dels en lyd (bogstav) betydning som bruges når runen benyttes rent skriftmæssigt
- Dens en begrebs betydning som har eksisteret lige så længe som runerne og som refererer til bestemte ting, fænomener eller begreber. Eks.vis runen F – fe - =kvæg
- Og endelig en synonym betydning. eks runen F – fe - =kvæg = **rigdom**

Dette særegne, at den enkelte rune har en indbygget betydning, at den "alene stående" kan udtrykke et begreb eller en mening, danner for mig, et grundlag for at tale om runernes iboende magiske kræfter

Men igen. Jeg har ikke rigtig kunne finde noget der kan underbygge en sådan tolkning

Runer med magisk iboende kraft

- Om runen N Naudr siges det I sangen om Sigdrifa, at den skal ristes på neglen som værn mod svig. Generelt en hjælperune når den ristes på en negl
- Om runen T Tyr siges det i sangen om Sigdrifa, at siges den 2 gange så giver den sejr og indristet også (p købke) i krigers hud for at sikre adgang til Valhalla
- Om runen TH "I Skiners rejse" kommer han på foranledning af Frej til møen Gerd for at få hende til at ægte Frej. Det vil hun ikke og først efter utallige trusler siger hun ja.
En af truslerne er, at Skiner vil riste runen som på den måde bliver en trussel rune og på den måde får en "værdi" (negativ) tillagt
- Om runen S Giver søvn (p købke)
 giver ordet sov og omvendt gav tilbøjelig til søvnløshed.
i sangen om gudruns harm Tryllemord der betragtes som tvivlsomt, men som brugtes langt hen i middelalderen

I Skiners rejse truer han også Gerd med at skære 3 stave (ergi – ædi – odoli) der skulle give indholdet kraftløshed – galskab – utaal. At skære 3 stave der gav dette indhold blev gjort via enten

binderuner eller stavruner. Som binderuner ville det se sådan ud (her i udgaven med yngre futhark)

Og tre Stave:
Kraftløshed, Galskab og Utaal; Runebogstav; — lignende, men mere sammensatte og magisk udviklede
 Saa jeg det bortskjærer,
 Som jeg det paaskar,
 Hvis det gjøres Behov*). Runer ere de paafølgende *ergi, ædi, ópóli***) (hvis Benævnelser jeg ovenfor har oversat); paa et andet Sted i Besværgelsen nævnes desuden tre

Her har vi med en ”kloning” af de 2 magi begreber at gøre. Indholdet er klare ord skrevet med runer $\text{F } \text{Þ } \text{F } \text{M}$, hvor det er ordets indhold der er magien. Dernæst er det magiske indhold i ordet omsat til en binderune F hvorved vi har en ”enkelt” rune med et magisk indhold.

Jeg ved egentlig ikke hvordan man skal klassificere ovennævnte og jeg har i min læsning ikke fundet noget bud på det fra andre forfattere

Om binde runen Odoli – utaal $\text{F} = \text{F } \text{Þ } \text{F } \text{M}$ ($\text{F} = \text{F } \text{Þ } \text{F } \text{M}$ (*ópóli*).)
 Om binderunen ædi – galskab $\text{F} = \text{F } \text{U } \text{I}$
 Om binderunen ergi – kraftløshed $\text{R} = \text{I } \text{R } \text{Y } \text{I}$

- Runernes navne
- De 3 rune digte fra henholdsvis, Norge, Island og saxiske
- Beskrivelserne fra edda,er om runetyper m.v
- Vores viden om de enkelte guder, jætter og væsner i vores gamle mytologi
- Vores viden om runer, magi og sædvaner fra sagaerne

Baggrundsviden til magi

Runernes navne

Runernes navne betragtes som værende lige så gamle som runerne selv (Moltke) og navnene giver den enkelte rune både en begrebsramme og / eller / måske en ”værdiramme”

Her som eksempler

Runen M Y fra den ældre futhark har begrebs navnet mand eller menneske

Runen TH Þ ”I Skiners rejse” kommer han på foranledning af Frej til møen Gerd

for at få hende til at ægte Frej. Det vil hun ikke og først efter trusler siger hun ja. En af truslerne er, at Skinner vil riste runen som på den måde bliver en trussel rune og på den måde får en "værdi" (negativ) tillagt

Som med de mange forskellige gjaldresange, kan der gisnes om hvorvidt alle disse runetyper kun er ment som eksempler på hvad runemestre skulle kunne skrive runer om. At disse runetyper ikke er typer med et bestemt indhold, men kun typer der via runemesterens udlægning har et bestemt formål

Problemstillinger i brugen af runer og runetyper

"Problemet" med runerne som magi er, at nok er de omtalt i mange af de gamle skrifter som noget der blev brugt og med omtale af hvad runerne skulle være for eller imod. Der er imidlertid meget få skrifter, der fortæller om hvordan de konkret blev brugt.

Sandsynlig forståelse af gjaldresange og runetyper

Vore gamle skrifter fortæller om mange forskellige gjaldresange, runetyper og runer. De fortæller os intet konkret om hvad sangene indeholder eller hvilke runer som "runetyperne" består af.

Dette kan have sin årsag i, at det var skjult viden som ikke kom eller måtte komme udenfor vølvernes og godernes kendskab. Gjaldresange der blev sunget når ingen hørte dem eller så lavt at ingen kunne opfatte dem. Runetyper der blev skrevet på træ og smidt i vand, i sten der knustes eller på andre ting der forgik

Eller, at årsagen til det ukonkrete, til den "indholdsløse opremsning af diverse gjaldresange og runetyper var, at der ikke fandtes konkrete sange eller typer.

At vølverne og goderne hver for sig og fra gang til gang selv komponerede stærke sange der indholdsmæssigt kunne forstærke de skrevne runer.

At de "indholdsløse" sange og runetyper ikke er andet, end eksempler på hvad gjaldresange og runetyper kunne bruges til

En sådan forståelse hører også sammen med skrifternes advarsler om ukorrekt brug af runer og runemagi udført af personer uden tilstrækkelig viden.

At spå, at se fremtiden, at "røre" ved fremtiden, kræver en stor viden og forståelse om fortiden og nutiden. Kun ved en sådan stor viden kan der heldigt siges noget om fremtiden.

Runeversene

 Fee – Kvæg rigdom Guderelationer: Freja og måske Fjørgyn idet hun var gudinde for landjorden og landjorden var grundlaget for den tids kvæg og rigdom Runen udtrykker kvæg, som var en vital del af bondesamfundet og en af de vigtigste økonomiske aspekter for den tids mennesker som var ukendte med brugen af penge. Runen repræsenterer ejendele som er vundet eller tjent og dermed materiel gevinst Runen er måske knyttet til Freja. Der blev ofret okser til Freja i Gisli,s og Viga-Glum,s saga. Guld er refereret som ”Freja,s tårer

Norske rune digt Rigdom er grunden til uenighed mellem frænder. Ulven lever i skoven
 Anglo-Saxon runedigt Rigdom er velbehageligt for alle mænd. Dog må hver mand skænke det frivilligt, hvis han ønsker at vinde ære i guds øjne
 Islandske runedigt Rigdom er grunden til uenighed mellem frænder – ild på havet og slangens sti

 Urr – Urokse Guderelationer: Thor og måske Bergelmer da han var stamfader for jætterne og de kendetegnes bl.a på utæmmede vilskab og deres tilknytning til naturens kræfter Repræsenterer det vilde og utæmmede. De havde ekstrem styrke, fart og var ekstremt frygtindgydende . Deres horn blev sølvbelagt og brugt som drikkehorn. De blev dermed også symbolet på mænds duelighed. Der er også en parallel mellem dyrets forsvar mod jægerne og jægerens forsvar af sit hus mod overfaldsmænd. Begrebet ”præstation” kan også knyttes til runen, idet jagten på uroksen krævede den ultimative styrke og initiativ Runen mentes at være knyttet til Thor

Norske rune digt Slagger kommer fra dårligt jern. Rensdyret løber ofte over den frosne sne
 Anglo-Saxon runedigt Uroksen er stolt og har mægtige horn. Den er et vildt bæst og kæmper med sine horn. Et ædelt dyr i Mosen og et vildt dyr
 Islandske runedigt Skyernes klagesang ødelæggelsen af hø høsten og en vederstyggelighed for fårehyrden

 Thurs – jætte-trold Guderelationer: Bergelmer som stamfar til jætterne. Loke og Hel

Runen er omdiskutteret, men bliver betragtet som det ubehagelige i naturen. Troldrunen er brugt i digtet "Scirnis or Skirnir's Ride". Runen har den magt, at når den er skrevet selvstændigt 3 gange, ændrer den efterfølgende runers mening. Dens brug sagdes at vække dæmoner fra underverdenen og var også kendt som "Hrungnir,s hjerte" efter Thors drab på kæmpen Hrungnir,

Norske rune digt	Jætter vækker angst hos kvinder. Misvækst gør få mænd glade
Anglo-Saxon runedigt	Tornene er frygtelig skarpe og frygtelig for enhver fri mand at røre. Frygtelig sårende for enhver mand der er blandt dem
Islandske runedigt	Tortur af kvinder og klippe beboer. Født af jættekvinde

F Ass-As-Gud

Guderelationer: Odin

Runen repræsenterer en Aser gud eller guddom og er tilknyttet Odin. I gammel tid var Odin også vindens gud og lederen af den vilde jagt gennem den vilde storm på ulegemelige og forbandede sjæle. Hængte, blev tilegnet Odin fordi han selv blev hængt i Yggsadril for at få kendskab til runerne. Yggsadril der betyder "Odins hest" er således knyttet til Odin

Norske rune digt	En flodmunding er begyndelsen på de fleste rejser, men en skede er til sværd
Anglo-Saxon runedigt	Munden er sprogets kilde. Visdommens pille og en nydelse for kloge mænd. En velsignelse og glæde for enhver ridder
Islandske runedigt	Gammel gud, prins af Asgård og herre over Valhalla

R Reidh-at ride-vogn

Guderelationer: Thor med sin bukkevogn og Odin med Sleipner

Der er mange meninger om denne rune. Beskrevet som rejser, lange ture på hesteryg eller i vogn. En beskyttelsesrune for levende og døde. Det gamle nordiske ord "Reid" kan betyde både torden og en vogn med hjul. Derfor at tilknytningen til Thor til stede

Norske rune digt	Det siges, at ridning er det værste for heste. Reginn smeder det bedste sværd
Anglo-Saxon runedigt	For den kriger der sidder indendørs, synes ridning let men anstrengende for den der rejser ad landevejen på en kraftfuld hest
Islandske runedigt	Hestemænds glæde og hurtig rejse. Udmattelse af gangeren

Y Kaun-bylder-sår

Guderelationer: Loke som ildens hersker og relationen til feber

Der er ingen klar tolkning af denne rune. De tolkninger der er, omhandler fakkel, lys mavesår og bylder. Fakkelbegrebet kan let henregnes til dets blege, lyse flamme som igen refererer til feber. I almindelighed refererer runen til ubehag og sygdom

Norske rune digt

Mavesår er dræbende for børn. Døden gør en krop bleg

Anglo-Saxon runedigt

Faklen er kendt af alle levende ved sin blege, lyse flamme. Den brænder altid hvor prinser sidder ved siden af

Islandske runedigt

Sygdom er dødelig for børn og et smertefuldt sted. Ærgrelsens bolig

Hagal-hagl

Runerelationer: Vindjætten kåre, hans søn Froste / Jøkul(isfelt) og dennes søn Sne. Tyr i relationen kamp. Måske Lue i tilknytningen det flammende hjul

Runen betyder hagl i både forståelsen vejr og i forståelsen af en haglbyge af pile i kamp. I begge tilfælde en destruktiv kraft der truer orden og som er udenfor individuel kontrol. Det flammende hjul fra helleristningerne blev kaldt "hagl hjul". Dens betydning i det ukontrollerbare klima var, at beskytte kroppen mod ødelæggelsen fra hagl. [Dette åbner for tolkninger om at runens kraft kunne være magisk](#)

Norske rune digt

Hagl er de koldeste korn. Krist skabte den gamle verden

Anglo-Saxon runedigt

Hagl er det klareste korn. Det hvirvles fra himlens hvælving og kastes rundt af vinden og så smelter det i vandet

Islandske runedigt

Kolde korn og sludregn. Sygdom fra slanger (poetisk udtryk for vinter)

NA-nød, tvang

Guderelationer: Froste og Sne. Bergelmer som jætternes stamfader og deres magtfulde kræfter. Nornerne

Denne rune repræsenterer nøden, begrænsningen og tilmed elendighed. En skæbnerune sidestillet med nornerne og skæbnen. [Den har den kraft, at den skaffer hjælp når den rides på en fingernegl](#) og dens betydning vakler derfor mellem bistand og behovet for at overleve.

Norske rune digt
frosen

Begrænsning giver det sparsomste valg. En nøgen mand bliver afkølet i

Anglo-Saxon runedigt

Problemer er begrænsene for hjertet. Dog viser de ofte en kilde til hjælp og frelse for dem der er opmærksom på det i tide

Islandske runedigt

Fæstepigens sorg. En stilstand af undertrykkelse og slidsomt arbejde

Is

Guderelationer: Odin, Froste, sne og Bergelmer

Står for is, der ligesom hagl er en skadelig naturkraft. I nogle tolkninger af Odins bejlen til jættekvinden Rind, er Is den kraft han bruger til at fortrylle hende. [Hvis dette er sandt, er en af egenskaberne ved denne rune, at den kan forøge rune magi.](#) Is er dog også en naturlig og nødvendig del af naturens cyklus og rummer derfor også budskabet om ændringer i sig.

Norske rune digt
Anglo-Saxon runedigt
Islandske runedigt

Vi kalder den brede bro for is. Den blinde mand må føres
Is er meget koldt og umådeligt glat. Det glinser så klart som glas og ligner mest ædelsten
Floders råb og bølgers tag. Ødelæggelse af de dømte

✚ Ar-år

Guderelationer: Fjörgyn,

Tolkningerne af denne rune har flere. år, spyd, høst, overflod. Et år med overflod og god høst.

Norske rune digt
Anglo-Saxon runedigt
Islandske runedigt

At have meget er en velsignelse for mænd. Jeg siger at Frodi var generøs
Sommeren er en velsignelse for mænd, når gud og den hellige konge får jorden til hurtigt at frembringe skinnende frugter
Velsignelse af mænd og god sommer. Legemer der trives

ᚊ Sol

Guderelationer: Balder, Sol

Repræsenterer solen. Et himmellegeme som alt liv er afhængig af og en af de vigtigste gamle symboler. Germanerne tilbad både solen og månen som begge spillede en vigtig rolle i det daglige liv. Regulerende både sæsoner og døgnforløb. Da skinnende er det ord der er tættest og oftest knyttet til solen, kan man trække en linie til den skinnende gud Balder. Herre over uskyldighed og lys. Kamille blev kaldt Balders pande fordi den var så ulastelig ”ren”

Norske rune digt
Anglo-Saxon runedigt
Islandske runedigt

Solen er verdens lys. Jeg bøjer mig for den guddommelige ordre
Solen er altid en glæde for søfarers håb når de rejser over fisk, vand indtil dybets ganger bærer dem til land
Beskytter mod skyer og solfyldt dag. Is ødelægger

↑ Tyr-hedensk gud

Guderelationer: Tyr

Dette er runen for tyr. Krigens gud, beskytteren og den der giver sejr. Amuletter med denne rune som runekraft er kendt fra meget tidligt. Frej gav sværdet væk i kærlighed til Gerd. Odin gav sit øje for visdom, men Tyr gav sin hånd i kærlighed til sine fæller. Håndleddet kaldes også ulv- led. Runen er også identificeret som spydrunen. Det var runen en aldrene kriger skar ind i sit kød, så han kom til Valhalla i stedet for at dø strå døden. Runen er den oftes fundne på urner i England og er ofte sammen med symbolet Swatika

Norske rune digt	Tyr er en enhåndet gud. Ofte må smeden blæse
Anglo-Saxon runedigt	Tyr er en lede stjerne. Godt passer den på prinsers skæbne. Den er altid på vej over nætters tåge og fejler aldrig
Islandske runedigt	Gud med en hånd og men af ulv. Prins af templet

 Bjarkan-birk	Guderelationer: Idun, Sol, Ægir og Fjörgyn Birketræet blev betragtet som helligt og forbundet med forårets fertilitet ritualer. Idun var forårets gud og hendes ungdom, Kraft og skønhed var symbolsk for den vegetative opstandelse som sæsonen bragte. Hun var også giveren af æblerne, der gav evig og forårs-lignende ungdom til guderne.
---	--

Norske rune digt	Birken har de grønneste blade af alle buske. Loke var heldig med sine bedrag
Anglo-Saxon runedigt	Popler bærer ingen frugt. Uden frø bringer den dog føde frem for det er skabt fra dens blade
Islandske runedigt	Grønne grene, små træer og friske unge buske

 Madhr-mand	Guderelationer: Heimdal som menneskets stamfader. Thor som beskytteren Runen står for mand. Enten som individ eller som race og blev betragtet som en der gav forsvar og beskyttelse
Norske rune digt	Mand er en forøgelse af støvet. Stor er høgens klør
Anglo-Saxon runedigt	En glad mand er god mod sine slægtninge. Dog er enhver mand dømt til at fejle i forhold til sin gruppe da gud med sin befaling vil forpligtige det fordærvede kød til jorden
Islandske runedigt	Mænds glæde, forøgelse af jorden og udsmykning af skibe

 Logr-vand-væske	Guderelationer: Ægir, Ran, Hjord og Heimdal grundet sin fødsel fra 9 mødre (bølger)
--	---

Denne rune repræsenterer vand. Måske som en kilde til fertilitet. Er måske forbundet med guden Njord der var forbundet med havet. Havsvampen var kendt som Njord,s handske

Norske rune digt	Et vandfald er en flod som falder fra en bjergside, men ornamenter er af guld
Anglo-Saxon runedigt	Havet synes uendelig for mænd når de rejser på rullende skib og bølgerne får dem til at frygte. Især når dybets kraft ikke er tøjlet
Islandske runedigt	Hvirvlende strømme og store geysere. Fiskenes land

Yr-taks

Guderelationer: Ull, Tyr som krigeren

Denne rune repræsenterer træet Taks. Et træ relateret til runekraft og brugt til at bygge buer af. Jagtguden Ull byggede sin hal i Yrdale og buen var hans hellige våben. Runen kan også referere til kamp og hurtighed. Ull var vinterens gud. I tysk folkløse var bagt pulverseret task et middel med bid fra gale hunde. Tilknytningen til vinteren og buen deles i øvrigt med Skade

Norske rune digt	Taks træet er det grønneste af træer om vinteren. Det plejer at knitre når det brænder
Anglo-Saxon runedigt	Taks er en kilde til glæde og ære for enhver prins eller ridder. Det ser godt ud på en hest og er et værdsat udstyr på en rejse
Islandske runedigt	Bøjet bue og skørt jern. Pilens jätte